

Sammendrag «Miljøtokt Ytre Oslofjord 3 -4- mai 2017», – nytt, nyttig og nyttiggjort!

1. Norge er verdensledende innen offshoret teknologi. Vi ser muligheten til å utvikle og å løfte en helhetlig miljøforvaltning i havet til et nytt samordnet nivå. Samarbeid mellom næringsliv, ulike forskningsgrener, offentlig forvaltning og politikk setter retning gjennom kunnskapsbasert miljøledelse.
2. Ytre Oslofjorden er et egnet område for et pilotprosjekt. Området har behov for kartlegging av miljøstatus, og har en bred allmenn og lokal og regional politisk støtte for et slikt pilotprosjekt.
3. En Ytre Oslofjordpilot vil kunne utvikle en modell for hvordan regioner, nasjonalstater og internasjonale kunnskapsinstitusjoner kan samarbeide om å bygge tverrfaglig kunnskapsgrunnlag og å løse utfordringer, gjennomføre teknologi- og systemutvikling og å angi en ny retning og nye muligheter i kyst- og havforvaltning.
4. Det finnes ikke synlige genser under vann og det er behov for aktiv, tydelig og kunnskapsbasert miljøledelse også i en global havforvaltning.

Med alle fjorder og øyer utgjør kysten av Norge en strekning som tilsvarer to og en halv gang rundt ekvator. Kysten har alltid vært en betydelig ressurs. Bruken av kysten og miljøutfordringene dette har medført har endret seg betydelig gjennom tidene. Samtidig som både forskning og forvaltning har blitt stadig viktigere, har Norge gjennom utviklingen av oljefeltene i Nordsjøen blitt verdensledende innen leveranse av teknologiske løsninger knyttet til oljeleting og utvinning offshore. Norge har også verdensledende fagmiljøer og teknologier innen bestandskartlegging, marin- og fiskeri-forskning og fiskeriforvaltning. Likevel mangler mye kunnskap om marine økosystemer og menneskelig påvirkning på disse. Samtidig er koblingen mellom kunnskap og kompetansemiljøer og forvaltningen, både internasjonalt, nasjonalt, regionalt og lokalt for svak.

Målet med miljøtoktet som ble arrangert i Oslofjorden var å samle og å dele tverrfaglig kompetanse innen marin forskning, teknologi og forvaltning. Dette har potensiale til å danne en ny plattform for helhetlig kyst –og havforvaltning ved bruk av avansert og dagsaktuell Norsk undervannsteknologi. Koblingen mellom forskings- og forvaltningsbehov i et teknologisk næringsperspektiv innen marin miljøforvaltning var nytt for alle involverte, og har ikke tidligere blitt gjort på denne skalaen i Norge.

Oppslutningen for å være med på miljøtoktet i Ytre Oslofjord viste engasjementet, behovet og mulighetene som tematikken skaper. Over 70 sentrale personer fra forskning, forvaltning, politikk og næringsliv ble invitert til Borge hotell på Husøy. Ledende representanter fra Norge og Sverige, Fylkesmannsembetene, Havforskningsinstituttet, skjærgårdstjenesten, fylkeskommuner, Norsk Maritimt Museum, naturparkforvaltningen, kystverket, meteorologiske institutt, akademia, Ren Kystlinje (INTERREG prosjekt, Norge, Sverige og Danmark) og ordførere var med å utforske mulighetene som teknologien til Kongsberg Maritim as kan by på.

Ytre Oslofjord er det mest befolkede og trafikkerte kystområdet i Norge. Det er nasjonalparker på begge sider av fjorden (Færder og Ytre Hvaler), samtidig som det av kystverket regnes som det området i Norge med størst fare for store skipsulykker. Grunnkunnskapen om de marine verdiene og utfordringene i nasjonalparkene er begrenset, og miljøeffekten av vern og risiko er dermed vanskelig å anslå. Behovet for en helhetlig og kunnskapsbasert forvaltning har resultert i flere interreg-prosjekt eksempler er; prosjekt

Forum Skagerak 1 og 2, Hav møter Land og «Ren Kustlinje». I tillegg har Norge forpliktet seg til at kystvannet skal ha god økologisk og kjemisk tilstand etter vannforskriften, som er Norges oppfølging av EUs vannrammedirektiv. Behovet for kunnskap om områdene som skal forvaltes har alltid vært til stede, men stadig større press på bruk av disse områdene i kombinasjon med nye miljøutfordringer som marin søppel og klimaendringer har økt behovet. De nye utfordringene som kysten står ovenfor gjør også at det er nødvendig å tenke nytt. Kysten og havet er det vi skal leve av i fremtiden, og det er naturlig at norsk verdensledende teknologi benyttes i undersøkelse og overvåking av kysten og havet utenfor.

Kongsberg Maritim viste i løpet av miljøtoktet hvordan deres teknologi gir muligheter for innsamling av store mengder data, som gir et betydelig bedre kunnskapsgrunnlag. Et stykke av kysten både vest og øst i Ytre Oslofjord ble undersøkt, og på bare to dager ble det kartlagt alt fra forekomster av naturtyper, oseanografi, trålemerker i dumpingsfelt, effekt på dyrelivet som et resultat av trålingen, et fly, et skip og en betydelig mengde annet marint søppel inkludert tapte teiner og andre fiskeredsrester. Det var stor tverrfaglig interesse for teknologien. Miljøtoktet samlet også forskere innen flere forskjellige felt. Deltakerne så helt klart fordelene av å samarbeide tettere, både ved utveksling av data, men også for å redusere kostnadene ved gjennomføring av kostbare miljøundersøkelser. En stor begrensende faktor for forskning og forvaltning i dag er nettopp økonomi. Dette øker viktigheten av et tett samarbeid med teknologiselskap og næringsaktører.

Både i forbindelse med planlegging og gjennomføring av et pilotprosjekt i Ytre Oslofjord vil viktige produkt være økologiske grunnkart, samt data til vanddirektivet, blå vekst, integrert dataflyt. Dette gir et teknologisk vindu inn i den marine verden. Prosjektet vil ende opp med første utgave av en åpen «skybasert» kartløsning hvor registrerte data vil være enkelt tilgjengelig for brukerne. Samarbeid med en rekke aktører vil være viktig for å sikre brukervennlighet for sluttbrukerne og for å implementere data fra flest mulige aktører inn i den skybaserte løsningen. Utveksling av kvalitetssikret data mellom systemer og aktører vil føre til en effektivisering av forvaltningen, og dermed redusere kostnader. På noe lengre sikt er det et ønske om å få en sømløs kartlegging av land-hav med mange forskjellige bruks- og nytteområder. Ytre Oslofjord har en egnet størrelse som pilot.

Det å kombinere norske ledende aktører innen teknologi, næring og forskning, vil også kunne ha betydning internasjonalt siden marint søppel følger havstrømmene og påvirker alle land med kystlinje. Et nasjonalt samarbeid vil selvsagt være viktig for forvaltning av Oslofjorden, men kan videre også benyttes i resten av landet. Videre vil teknologien og samarbeidet på sikt også være svært aktuelt for å dekke skandinaviske, europeiske og globale behov for overvåking av kysten og de miljømessige problem som forurensing og resultatet av global oppvarming kan gi. Enhver miljømessig påvirkning i Skagerak vil nå vår kyst innen få uker. Derfor er helhetlig forvaltning, ikke bare på tvers av fylkesgrenser, men også på tvers av landegrenser vesentlig.

Behovet for et slikt pilotprosjekt er stort. Det var enighet blant deltakerne på miljøtoktet den 3. og 4. mai om at ingen steder i Norge er bedre egnet til et slikt pilotprosjekt enn Ytre Oslofjord.